

DCE – Nationalt center for miljø og energi

Liselotte Sander Johansson

NOVANA

Søer 2013

Foto: Martin søndergaard

AARHUS
UNIVERSITET
DCE - NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

25. FEBRUAR 2015

Liselotte Sander Johansson

Foto: Martin Søndergaard

Kilde: Århus Amt

Undersøgelingsprogrammet i søer omfatter bl.a.

- Koncentration af næringsstoffer (kvælstof og fosfor)
- Koncentration af klorofyl a (algemængde)
- Sigtdybde (vandets klarhed)
- Biologiske elementer
  - vandplanter
  - fisk
  - planteplankton

I alt 168 søer indgår i kontrolovervågning af søernes udvikling og tilstand.

Ikke alle søer undersøges med samme intensitet.

Kontrolovervågning af søer 2011-2015

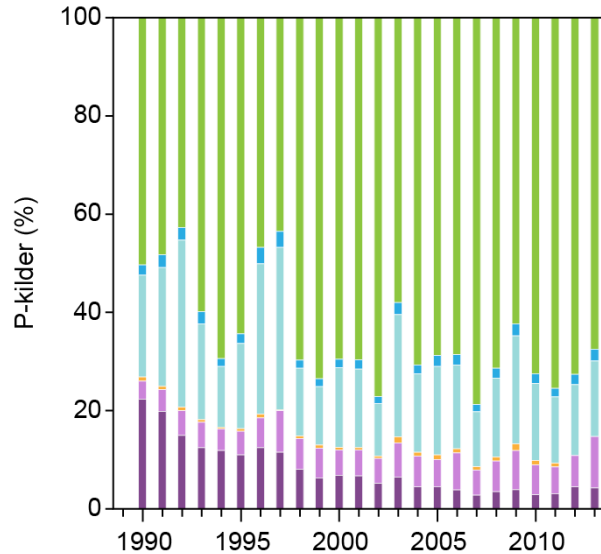

Søernes udvikling (KU) – 18 søer.
Kemi hvert år. Høj prøvetagningsintensitet.
Biologi hvert 3./6. år.

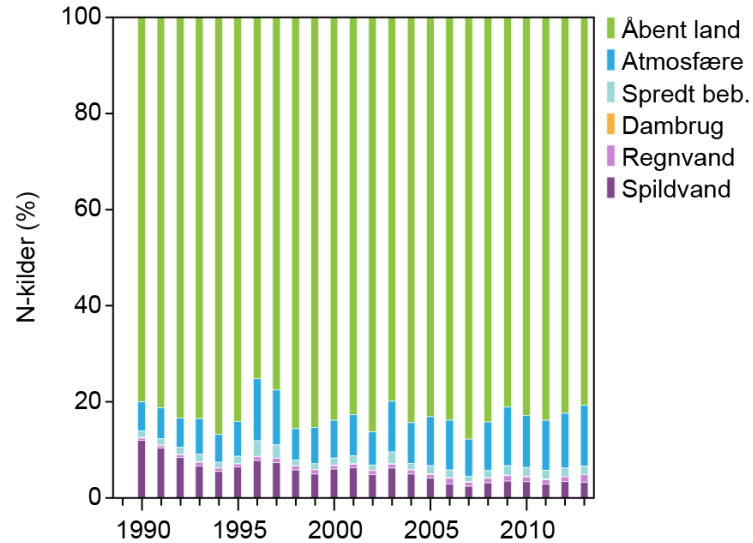

Søernes tilstand (KT) – 150 søer (30 søer pr. år)
lavere prøvetagningsintensitet

Hvor kommer kvælstof og fosfor fra?

Spildevand: 16% -> 4%
 Spredt bebyggelse: 22% -> 15%

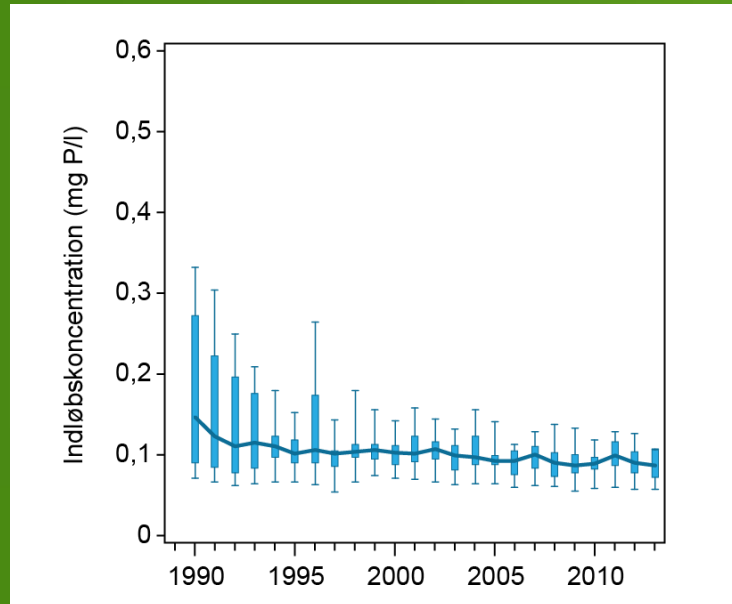

Spildevand: 9% -> 3%

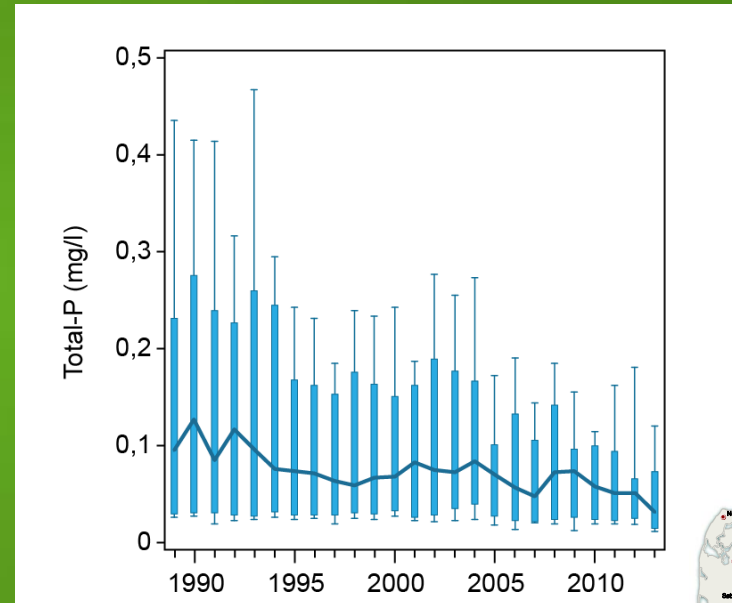
Næringsstoffer KU-søer - totalfosfor

Indløbskoncentration –
10 sommermålinger i 10 søer

0,15 -> 0,09 mg/l

Koncentration i søvand –
10 sommermålinger i 15 søer

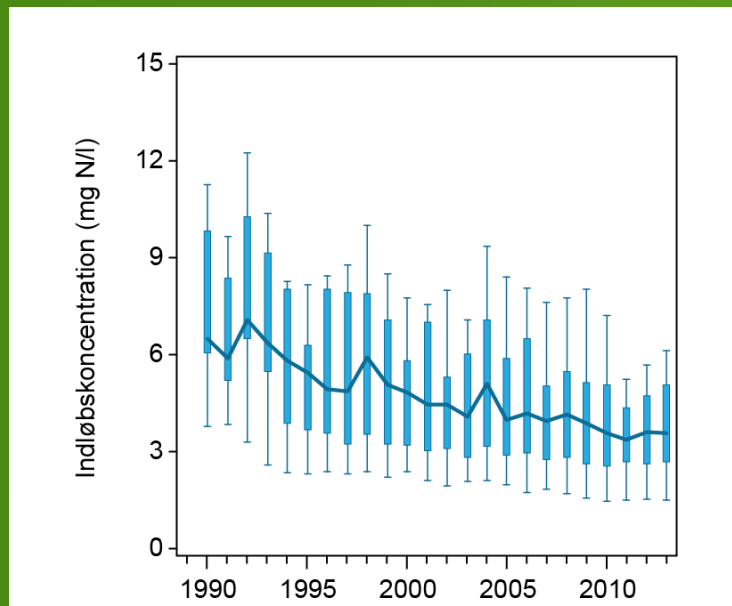
0,1 -> 0,04 mg/l

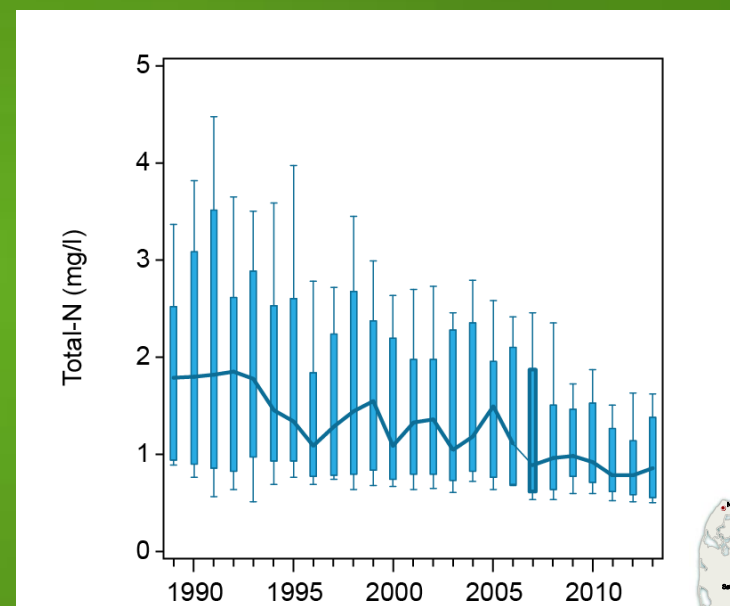
Næringsstoffer KU-søer - totalkvælstof

Indløbskoncentration –
10 sommermålinger i 10 søer

6,2 -> 3,6 mg/l

Koncentration i søvand –
10 sommermålinger i 15 søer

1,8 -> 0,9 mg/l

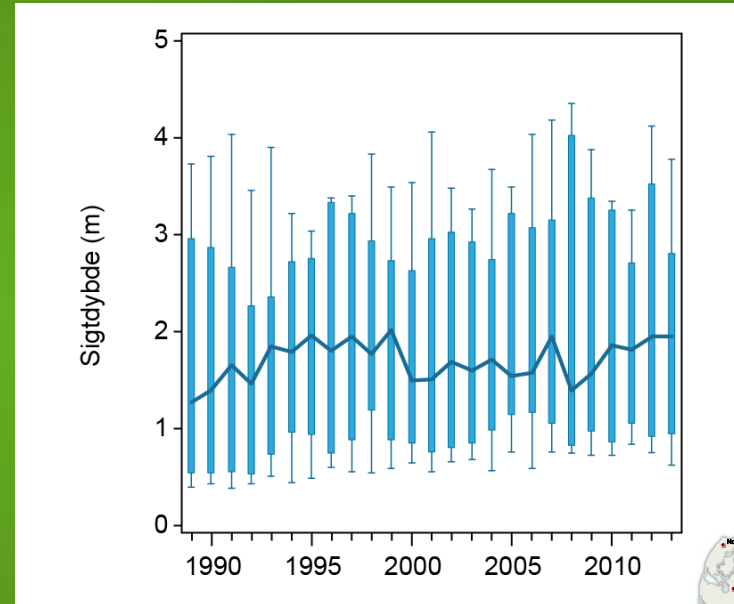
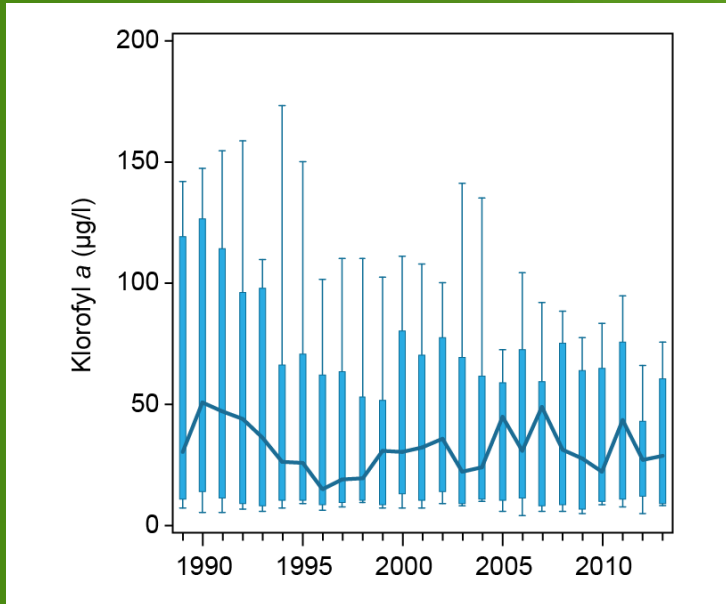

Klorofyl a (algemængde) og sigtddybde (vandets klarhed) KU-søer

Klorofyl a – 10 sommermålinger i 15 søer

Sigtddybde – 10 sommermålinger i 15 søer

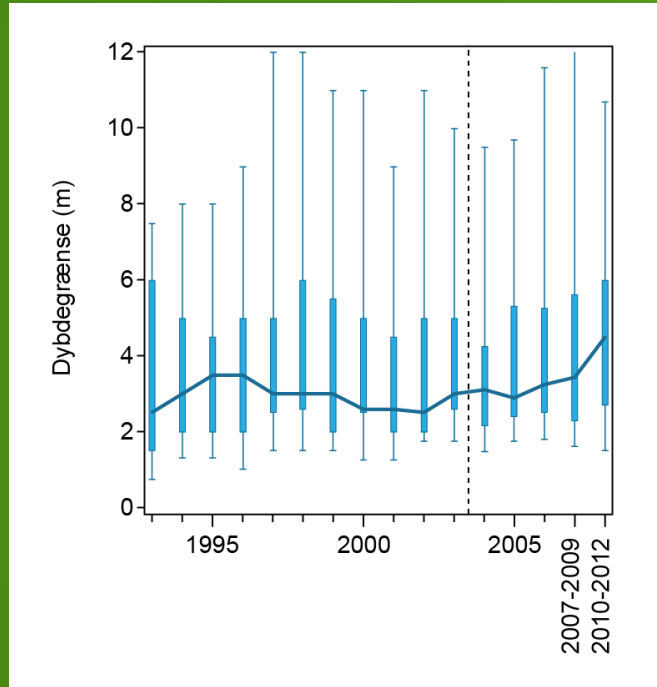
Ca. 25 $\mu\text{g/l}$ i 2013

Ca. 2 m i 2013

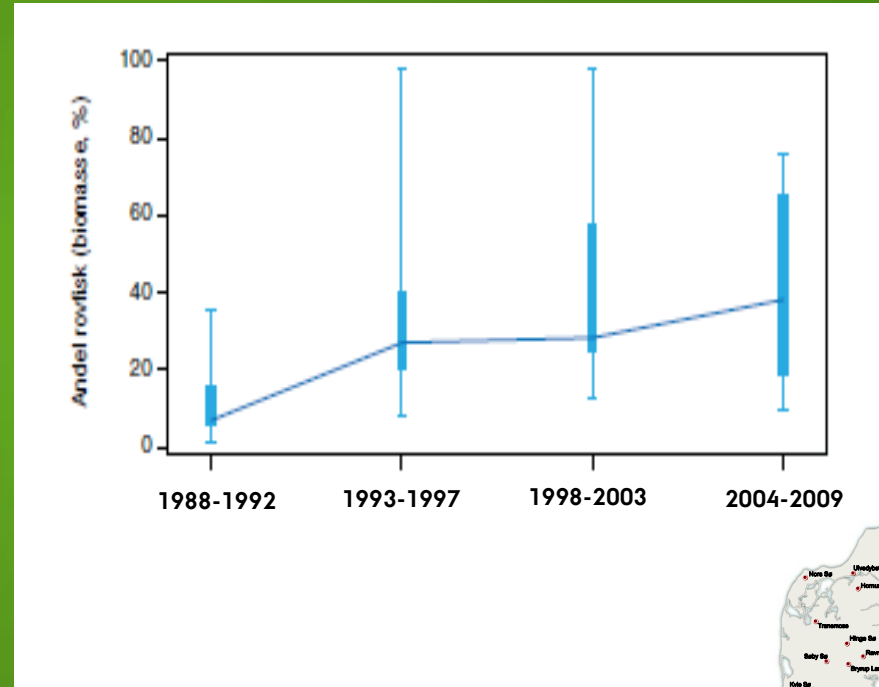

Udvikling i undervandsplanter og fisk i KU-søer

Årlig/3-årlig prøvetagning i 9 søer

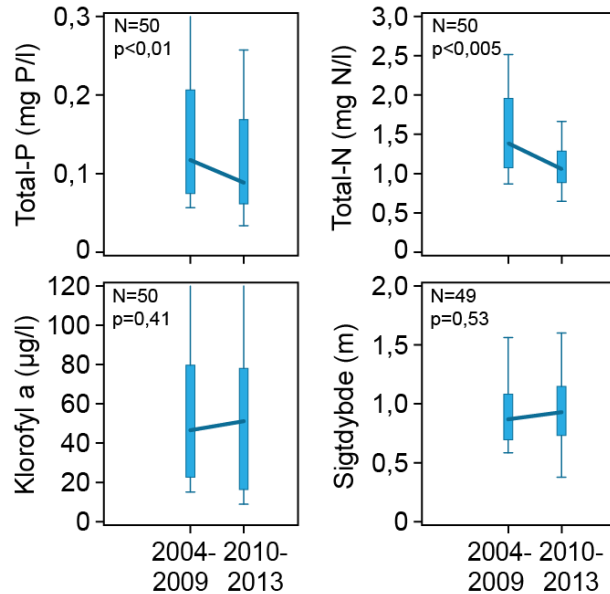
6-årlig prøvetagning i 15 søer

Udvikling på enkelt sø-niveau i KU-søerne

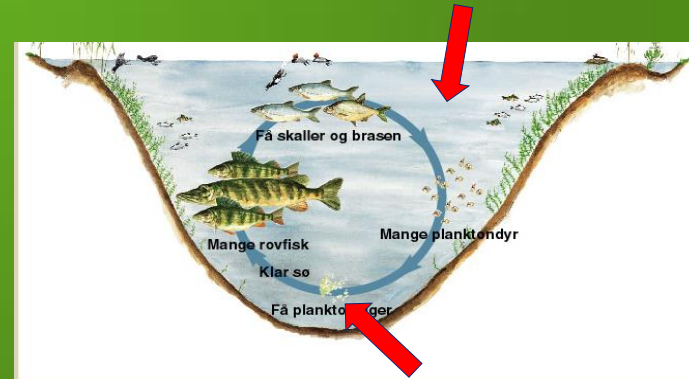
Antal søer	Total	Forbedring	Ingen ændring	Forværring
Total fosfor koncentration i indløbsvand	10	7	3	0
Total fosfor koncentration i søvand	15	12	3	0
Total kvælstof koncentration i indløbsvand	10	10	0	0
Total kvælstof koncentration i søvand	15	13	2	0
Klorofyl <i>a</i>	15	7	6	2
Sigtdybde	15	9	5	1
Plantedybdegrænse	9	4	5	0
% andel af rovfisk	15	3	12	0

Udvikling i vandkemi i KT-søer af typen fersk, lavvandet, kalkrig (5 sommerprøver i 50 søer)

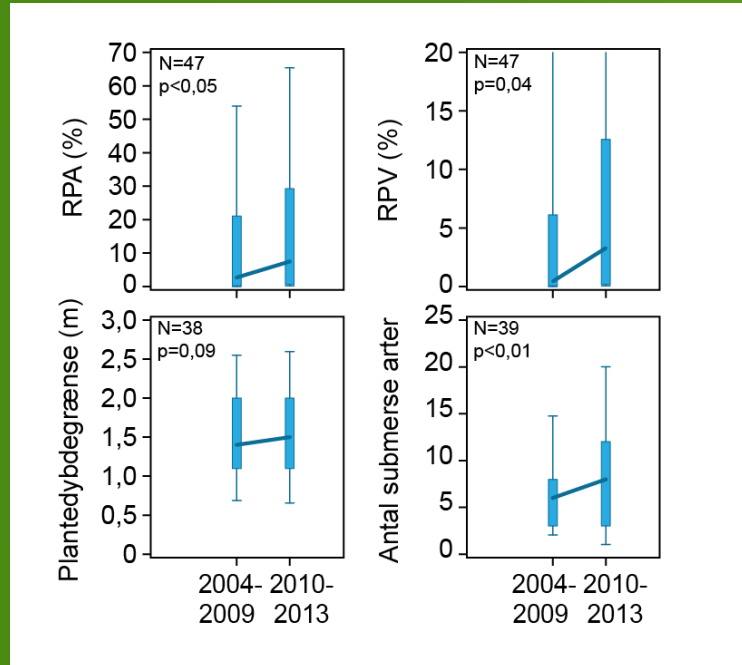

Signifikant fald i fosfor- og kvælstofkoncentrationen

Ingen signifikant ændring i klorofyl a og sigtddyden

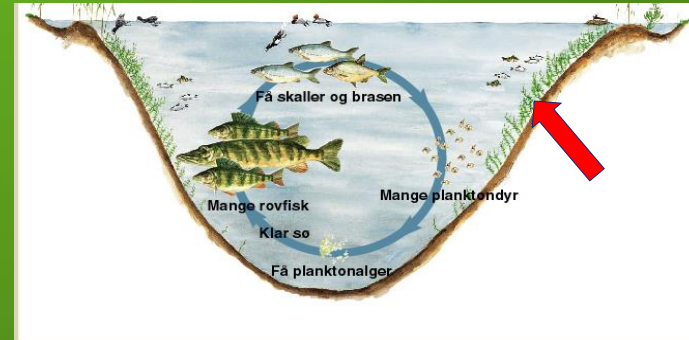

Udvikling i undervandsvegetation i KT-søer af typen fersk, lavvandet, kalkrig (50 søer)

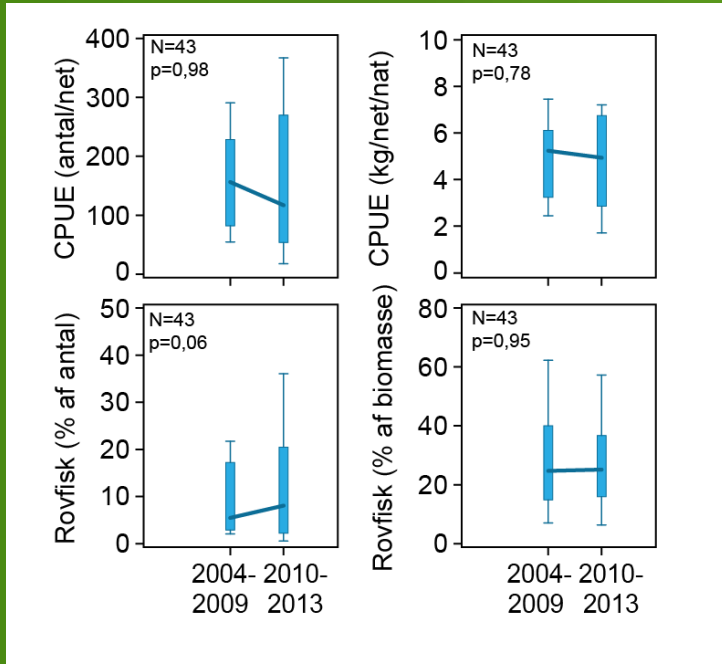

Signifikant stigning i plantedækningsgraden, det plantefyldte volumen og antallet af arter

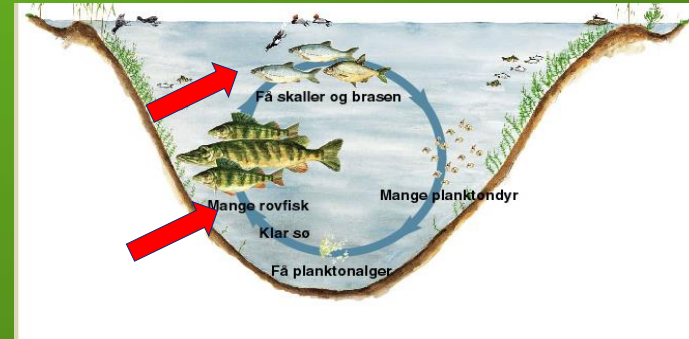
Ingen ændring i plantedybegrænsen

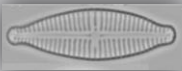

Udvikling i fiskesamfundet i KT- søer af typen fersk, lavvandet, kalkrig (50 søer)

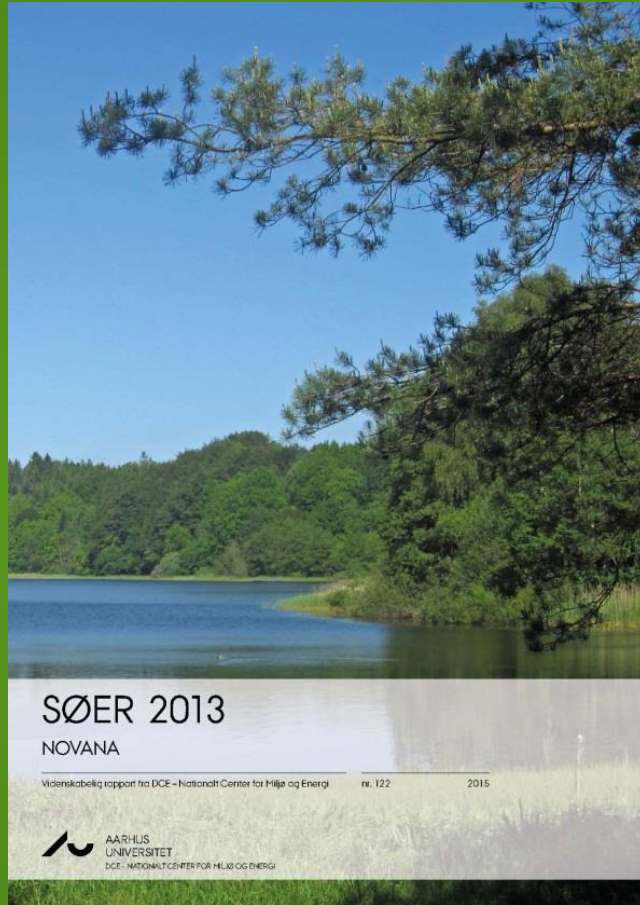
Ingen signifikant ændring i nogen af parametrene

Vurdering af søernes miljøtilstand iht. Vandrammedirektivet

Kvalitetsэлеment	Indikatorer/metrics/index
Plantep plankton (EU interkalibreret) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Klorofyl a ➤ % andel blågrønalger ➤ % andel gulalger ➤ Forekomst af indikatorarter
Anden akvatisk flora – undervandsplanter (EU interkalibreret) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dybdegrænse (søer med middeldybde >3 m), ➤ Plantedækket areal (søer med middeldybde <3 m), ➤ Forekomst af indikatorarter
Anden akvatisk flora – fytobenthos (bundlevende kiselalger, under udarbejdelse) 	Eksisterende indeks (IPS), baseret på arters indikatorværdier er foreslået.
Fisk (afventer EU interkalibrering) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Total fangst (antal) pr. garn ➤ % rovfisk >10 cm ➤ % skalle/brasen ➤ Middel-individbiomasse
Bunddyr i bredzonen 	På det foreliggende grundlag vurderet ikke-egnet i danske søer

AARHUS
UNIVERSITET

DCE - NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

25. FEBRUAR 2015

AARHUS
UNIVERSITET